

Predmet C-358/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

9. lipnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Cour de cassation (Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. svibnja 2021.

Žalitelj:

Tilman SA

Druga stranka u postupku:

Unilever Supply Chain Company AG

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Žalitelj, društvo osnovano u skladu s belgijskim pravom Tilman SA, je 2010. s društvom osnovanim u skladu sa švicarskim pravom Unilever Supply Chain Company AG sklopio ugovor naslovljen *Unilever Purchasing Contract* (u daljnjem tekstu: U.P.C.) kojim se obvezao da će stavljati u ambalažu i pakirati kutije čajnih vrećica po određenoj cijeni. Stranke su 2011. potpisale drugi ugovor kojim se mijenja dogovorena cijena. Nakon promjene u *modus operandi* nastao je spor zbog povećanja cijene koju je žalitelj iskazao na računima, a druga stranka u postupku je račune podmirila tek djelomično. Žalitelj je od druge stranke u postupku tražio da plati preostale nepodmirene iznose.
- 2 Druga stranka u postupku je pred prvostupanjskim sudom tvrdila da su, u skladu s njezinim općim uvjetima, samo engleski sudovi nadležni za rješavanje spora. Prvostupanjski sud je presudom od 12. kolovoza 2015. odlučio da su belgijski sudovi nadležni za rješavanje spora, ali da je ugovor uređen engleskim pravom i da ga treba tumačiti u skladu s njim.

- 3 Žalitelj je protiv te presude podnio žalbu. Prema njegovu mišljenju, ugovor je uređen belgijskim pravom i treba ga tumačiti u skladu s njim, u skladu s njegovim općim uvjetima. Druga stranka u postupku je podnijela protužalbu, pri čemu je tvrdila da nisu nadležni belgijski, nego engleski sudovi.
- 4 Podnesene su žalbe protiv presude koju je 12. veljače 2020. donio Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liègeu, Belgija) (u daljnjem tekstu: pobijana presuda) i u kojoj se prihvaća prigovor nenadležnosti koji je istaknula druga stranka u postupku te presuđuje da belgijski sudovi nisu nadležni za odlučivanje o sporu koji je nastao izvršavanjem spornog ugovora na temelju ugovorne odredbe o prenošenju nadležnosti sadržane u općim uvjetima druge stranke u postupku.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 5 Žalitelj pred Cour de cassation (Kasacijski sud, Belgija) ističe žalbeni razlog koji se temelji na povredi članka 23. stavaka 1. i 2. Konvencije o nadležnosti i priznavanju te izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisane u Luganu 30. listopada 2007. (SL 2009., L 147, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 185.) (u daljnjem tekstu: Luganska konvencija II) jer se u pobijanoj presudi sporni ugovor izjednačava s ugovorom sklopljenim na internetu u okviru kojeg kupac najprije treba označiti kvadratić koji naznačuje da prihvaća opće uvjete prodavatelja kako bi mogao dovršiti kupnju te se stoga u toj presudi odlučuje da je žalitelj pristao na ugovornu odredbu o prenošenju nadležnosti sadržanu u općim uvjetima druge stranke u postupku jer je sporni ugovor potpisao bez rezerve nakon što je imao mogućnost upoznati se s navedenim općim uvjetima, preuzeti ih i ispisati a da se pritom nije utvrdilo jesu li ti uvjeti stvarno priopćeni žalitelju.
- 6 U spornom se ugovoru navodi da se na njega, ako ne postoje ugovorne odredbe o odstupanju, primjenjuju opći uvjeti kupnje proizvoda na internetskoj stranici <https://e4us.unilever.com>, drugim riječima opći uvjeti dostupni na internetskoj stranici druge stranke u postupku.
- 7 Ti opći uvjeti kupnje sadržavaju:
 - članak 1.2. u skladu s kojim dobavljač prihvaćanjem U.P.C.-a daje svoju suglasnost za to da su navedeni uvjeti dio U.P.C.-a i da se na njega primjenjuju isključujući sve druge uvjete, te da se njima uređuju ugovorni odnosi između strana, zajedno s odredbama U.P.C.-a, te
 - članak 15.9. u skladu s kojim su engleski sudovi nadležni za rješavanje svih sporova povezanih s ugovorom te je taj ugovor uređen engleskim pravom i tumači se u skladu s njim.

Spor se odnosi na pitanje jesu li taj sporazum o prenošenju nadležnosti ili klauzula o izboru suda, valjano sklopljeni između stranaka i, prema tome, primjenjuju li se na žalitelja.

Stranke se slažu u pogledu primjenjivosti Luganske konvencije II.

8 Člankom 23. Luganske konvencije II određuje se:

„1. Ako su se stranke, od kojih jedna ili više njih imaju domicil u državi koju obvezuje ova Konvencija, sporazumjele da sud ili sudovi države koju obvezuje ova Konvencija imaju nadležnost u rješavanju sporova koji su nastali ili mogu nastati u vezi s određenim pravnim odnosom, taj sud ili sudovi su nadležni. Takva je nadležnost isključiva, osim ako se stranke sporazumiju drukčije. Takav se sporazum o prijenosu nadležnosti sklapa:

- (a) u pisanom obliku ili potvrđuje u pisanom obliku;
 - (b) u obliku koji je u skladu s praksom koja je ustaljena između stranaka; ili
 - (c) u međunarodnoj trgovini u skladu s običajima koji su poznati strankama ili bi morali biti poznati i koji su općepoznati u međunarodnoj trgovini te uredno poštovani od strane stranaka ugovora one vrste koja se koristi u konkretnoj vrsti trgovine.
2. Svaka komunikacija elektroničkim sredstvima koja omogućava trajan zapis sporazuma smatra se da je ekvivalentna pisanom obliku.

[...]”

- 9 Ta je odredba istovjetna članku 23. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001, L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.), takozvana Uredba Bruxelles I (koja je od 10. siječnja 2015. zamijenjena Uredbom (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012, L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014, L 160, str. 40. i SL 2016, L 202, str. 57.), takozvana Uredba Bruxelles I.a). Naime, cilj je Luganske konvencije II, koju su države članice Europske unije potpisale s Islandom, Norveškom i Švicarskom, proširiti na te tri države pravila sadržana u Uredbi Bruxelles I.
- 10 Uzimajući u obzir taj cilj, bitnu vezu između Luganske konvencije II i Uredbe Bruxelles I te činjenicu da je Luganska konvencija II sastavni dio prava Unije i da je Sud posljedično nadležan za odlučivanje o tumačenju njezinih odredbi kada ih primjenjuju sudovi država članica, „[s]vaki sud koji primjenjuje i tumači ovu Konvenciju odgovarajuću pažnju posvećuje načelima navedenim u konkretnim odlukama o određenoj odredbi/odredbama ili sličnoj odredbi/odredbama Luganske konvencije iz 1988. i instrumentima iz članka 64. stavka 1. Konvencije, koji su doneseni od strane sudova država koje obvezuje ova Konvencija i Suda

[Europske unije]” (odnosno osobito Uredba Bruxelles I) (članak 1. Protokola 2. uz Lugansku konvenciju II).

- 11 Stoga članak 23. stavke 1. i 2. Luganske konvencije II treba tumačiti u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije koja se odnosi na članak 23. Uredbe Bruxelles I.
- 12 Tumačenje Suda odredbi Konvencije iz Bruxellesa od 27. rujna 1968., koja je prethodila Uredbi Bruxelles I, može se primijeniti i na potonju uredbu ako se njihove odredbe mogu smatrati jednakovrijednima (presuda od 23. listopada 2014., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 13 Prema mišljenju Suda, cilj je formalnih uvjeta predviđenih člankom 23. Uredbe Bruxelles I (ranije članak 17. Konvencije iz Bruxellesa od 27. rujna 1968.) osigurati da je pristanak ugovornih strana stvaran. Kad se ispuni neki od formalnih uvjeta predviđenih člankom 23., pristanak je dan (presuda od 24. lipnja 1981., Elefanten Schuh, 150/80, EU:C:1981:148, t. 29.).
- 14 Pitanje je relativno jednostavno ako su opći uvjeti izravno priloženi ugovoru. Ako to nije slučaj, pitanje je složenije. Kad je ispitivao koji se uvjeti primjenjuju na dokazivanje da je ugovorna strana stvarno pristala na ugovornu odredbu o prenošenju nadležnosti sadržanu u općim uvjetima druge ugovorne strane ako ti uvjeti nisu izravno priloženi ugovoru, Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liègeu) uputio je na zaključke iz presuda od 14. prosinca 1976., Estasis Saloti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177) i od 21. svibnja 2015., El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334) te je smatrao sljedeće:
 - kad je riječ o uvjetu da, ako opći uvjeti nisu izravno priloženi ugovoru, na njih treba izričito uputiti, spornim ugovorom koji je druga stranka u postupku dostavila na potpis žalitelju izričito se predviđa da je uređen općim uvjetima druge stranke u postupku ako u ugovoru ili u drugim ugovorima koje su strane sklopile ne postoje druge odredbe;
 - kad je riječ o uvjetu da upućivanje na te opće uvjete mora moći nadzirati osoba koja je uobičajeno pažljiva, u spornom se ugovoru navodi hiperpoveznica kojom se žalitelju omogućuje da pristupi općim uvjetima druge stranke u postupku; prvostupanjski sudovi istaknuli su da ta poveznica upućuje na stranicu s dvije kartice: *Log on* i *General Supplier Information*, koji vodi na stranicu na kojoj se nudi preuzimanje različitih dokumenata među kojima su opći uvjeti kupnje; nije sporno da se stranke služe engleskim jezikom u svim svojim trgovinskim odnosima koji se, s obzirom na dostavljene dokumente, odvijaju samo elektronički, stoga se žalitelj zna koristiti informatičkim alatima i „novim komunikacijskim sredstvima” te nikad nije izrazio ni najmanju zadržku u pogledu činjenice da nije mogao pristupiti općim uvjetima druge stranke u postupku;

- kad je riječ o uvjetu da opći uvjeti proslijeđeni u električkom obliku moraju biti zabilježeni na trajnom mediju, dovoljna je sama „mogućnost”; na internetskoj stranici druge stranke u postupku na kojoj se nalaze opći uvjeti i kojoj se pristupa zahvaljujući hiperpoveznici treba omogućiti ispisivanje i pohranjivanje tih uvjeta prije sklapanja ugovora; prvostupanjski sudovi istaknuli su da se opći uvjeti druge stranke u postupku nalaze među dokumentima koje je žalitelj mogao preuzeti i prema tome ispisati te je žalitelj sporni ugovor potpisao bez rezerve nakon što je imao mogućnost upoznati se s općim uvjetima druge stranke u postupku, preuzeti ih i ispisati.
- 15 Žalitelj pred Cour de cassation (Kasacijski sud) ističe da nije sporno da je potpisao ugovor koji sadržava obično upućivanje na opće uvjete druge stranke u postupku koji su dostupni na njezinoj internetskoj stranici. U pobijanoj se presudi sporni ugovor pogrešno izjednačava s „ugovorom sklopljenim na internetu” u okviru kojeg kupac „najprije treba označiti kvadratić koji naznačuje da prihvaća opće uvjete prodavatelja kako bi mogao dovršiti kupnju”. Žalitelja se ni na koji način nije navelo da formalno prihvati opće uvjete druge stranke u postupku klikom na odgovarajući kvadratić na njezinoj internetskoj stranici. Iz toga proizlazi da se zaključci iz sudske prakse koje je primijenio Cour d’appel de Liège (Žalbeni sud u Liègeu) ne mogu prenijeti na konkretnu situaciju o kojoj odlučuje s obzirom na to da se slučaj u kojem stranka potpiše dokument koji sadržava upućivanje na opće uvjete dostupne na internetskoj stranici razlikuje od slučaja u kojem ta stranka formalno i izravno pristane na te opće uvjete na način da u tu svrhu označi kvadratić.
 - 16 Stoga zaključuje da pobijana presuda nije zakonito opravdana u dijelu u kojem se u njoj odlučuje da je žalitelj pristao na ugovornu odredbu o prenošenju nadležnosti sadržanu u općim uvjetima druge stranke u postupku jer je sporni ugovor potpisao bez rezerve nakon što je imao mogućnost upoznati se s navedenim općim uvjetima, preuzeti ih i ispisati, čime se stoga samo utvrđuje da su opći uvjeti druge stranke u postupku bili dostupni, ali se ne utvrđuje da su žalitelju stvarno priopćeni i da ih je on izričito prihvatio, dok se uvjeti koji se primjenjuju na valjanost ugovorne odredbe o prenošenju nadležnosti usko tumače jer se njima nastoji postići glavni cilj osiguravanja da su zainteresirane osobe stvarno dale svoj pristanak.

Prethodno pitanje

- 17 Cour de cassation (Kasacijski sud) smatra da je u okviru ispitivanja tog žalbenog razloga potrebno Sudu Europske unije uputiti sljedeće prethodno pitanje:

„Je li u skladu s člankom 23. stavkom 1. točkom (a) i člankom 23. stavkom 2. Konvencije o nadležnosti i priznavanju te izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisane u Luganu 30. listopada 2007., to da je ugovorna odredba o prenošenju nadležnosti sadržana u općim uvjetima na koje se u ugovoru sklopljenom u pisanom obliku upućuje navođenjem hiperpoveznice

na internetsku stranicu kojoj se može pristupiti i na kojoj se može upoznati s navedenim općim uvjetima, preuzeti ih i ispisati a da se pritom od strane na koju se ta klauzula primjenjuje ne traži da prihvati te opće uvjete tako da na navedenoj internetskoj stranici označi kvadratić?”

RADNI DOKUMENT